LAHENDUSED 9.klass

1. **Vastus: 90 m**

Lahendus

Ütleme, et töömees pidi kastid vedama punktist A punkti B, mille vaheline kaugus on x km.

Kuna ta pidi kastid vedama ühe kaupa ning aega arvestati esimese kasti võtmiseks kuni viimase kasti maha panekuni, siis vahemaad punktist A punkti B ta läbis 16 korda ning vahemaad punktist B punkti A ta läbis 15 korda.

Punktist A punkti B jõudmiseks kulus tal iga kord $\frac{x}{3}$ h aega ja tagasiteel $\frac{x}{5}$ h aega.

Arvestades, et 45 min $= \frac{3}{4}$ h, saame võrrandi

$$16 \cdot \frac{x}{3} + 15 \cdot \frac{x}{5} = \frac{3}{4},$$

millest järeldub, et

$$x = \frac{9}{100} \text{ km} = 90 \text{ m}.$$

Hindamine:

leitud, et küsitud vahemaad pidi töömees kastiga läbima 16 korda ja ilma kastita 15 korda	2p
avaldatud 45 minutile vastav tööaeg küsitud vahemaa kaudu	2p
koostatud ja lahendatud võrrand küsitud vahemaa leidmiseks	2p
järeldatud vastus	1p
	7p

Ainult õige vastuse eest anda 2p.

2. **Vastus: 2 arvu lõpunumbritega 8 ja 9**

Lahendus:

Leiame kõik kahekohalised arvud, mis jaguvad arvuga 17. Neid on viis: 17, 34, 51, 68 ja 85.

Leiame kõik kahekohalised arvud, mis jaguvad arvuga 23. Neid on neli: 23, 46, 69 ja 92.

Kuna arvu esimeseks numbriks on 3 ja kuna mistahes kahest kõrvutiolevast numbrist moodustuv kahekohaline arv peab jaguma kas 17-ga või 23-ga, siis teise numbri valikuks on ainult üks võimalus, milleks on number 4 (arv 34 jagub 17-ga). Kolmandaks numbriks sobib samuti vaid üks number 6 (arv 46 jagub 23-ga). Neljanda numbri valikuks on aga kaks võimalust: kas 8 (68 jagub 17-ga) või 9 (69 jagub 23-ga).

- Kui neljandaks numbriks on 8, siis järgmised numbrid on 5, 1 ja 7. Kuna ei leidu numbriga 7 algavat kahekohalist arvu, mis jaguks kas 17- või 23-ga, siis seda numbrite rida jätkata ei saa. St numbrit 8 saab valida ainult üks kord ja sellisel juhul on numbrid alates numbrist 3 järgmises järjestuses: 3468517 (kokku 7 numbrit).
- Kui neljandaks numbriks on 9, siis järgmised numbrid on 2 ja 3. Alates numbrist 3 kogu protsess hakkab korduma.

Kuna otsime kõik ülesande tingimusele vastavad 2019-kohalised naturaalarvud, siis viis numbrit 34692 peavad korduma vähemalt 403 korda (kokku 2015 numbrit), kuna vastasel juhul oleks arv ülimalt 2017-kohaline. Neljaks viimaseks numbriks saavad olla kas 3468 või 3469.

Järelikult programm väljastas ekraanile 2 erinevat arvu, üks neist lõppes numbriga 8 ja teine numbriga 9.

Vastus: 2 arvu lõpunumbritega 8 ja 9

Hindamine:

leitud kõik kahekohalised arvud, mis jaguvad arvudega 17 ja 23	1p
leitud, et otsitavate arvude kolm esimest numbrit on 3, 4 ja 6	1p
põhjendatud, et neljandaks numbriks saab olla vaid number 9	2p
põhjendatud, et otsitavates arvudes tsükliliselt korduvad numbrid 34692 vähemalt 403 korda	1p
järeldatud, et programm väljastas ekraanile 2 erinevat arvu, üks neist lõpunumbriga 8 ja teine lõpunumbriga 9	2p
	7p

Ainult õige vastuse eest anda kokku 2p (ilmus 2 arvu (1p) ja õiged lõpunumbrid (1p)).

Kui leitud vaid üks arv lõpunumbriga 9, siis anda kuni 5p.

3. **Vastus: a) valetaja C; b) ei ole tõene**

Lahendus:

a) Oletame, et E on valetaja. Sellisel juhul kõik teised elanikud A, B, C ja D on tõerääkijad. Järelikult elanik D on tark (väide D). Kuna kõik targad elanikud on rikkad (väide B), siis D on ka rikas. Kuna kõik rikkad elanikud on valetajad (väide C), siis D on valetaja. Saime vastuolu (D on üheaegselt tõerääkija ja valetaja), seega tehtud oletus (et E on valetaja) oli vale. Järelikult E on tõerääkija ja ta on rikas.

Oletame nüüd, et C on tõerääkija. Sellisel juhul peaksid kõik rikkad elanikud olema valetajad (väide C), kaasarvatud tõerääkija E, kes tema enda väitel on rikas. Saadud vastuolust järeldub, et C on valetaja.

b) Tõerääkija D on tark (väide D). Kuna kõik targad elanikud on rikkad (väide B), siis ka D on rikas. Kuna D, kes on üheaegselt tark ja rikas, on tõerääkija, siis väide „Kõik elanikud, kes on üheaegselt targad ja rikkad, on valetajad“ ei ole tõene.

Hindamine:

põhjendatud, et E on tõerääkija	3p
põhjendatud, et C on valetaja	2p
põhjendatud, et b) osas esitatud väide ei ole tõene	2p
	7p

Ainult õige vastuse eest anda 2p (mõlema osa eest 1p).

4. **Vastus:** $\angle \boldsymbol{BAD} = \mathbf{54}°$, $\angle \boldsymbol{ABC} = \mathbf{108}°$, $\angle \boldsymbol{BCD} = \mathbf{72}°$, $\angle \boldsymbol{ADC} = \mathbf{126}°$.

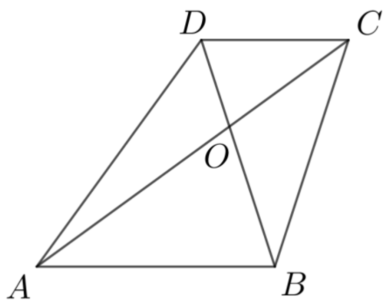

Lahendus:

Kuna AC poolitab nurka BCD, siis $\angle ACD = \angle ACB = \alpha$.

Kuna $AB \parallel CD$, siis nurgad ACD ja BAC on võrdsed põiknurgad, st $\angle BAC = \alpha$.

Kolmnurgas ABC on nurgad ACB ja BAC võrdsed, seega see on võrdhaarne haaradega BA ja BC. Järelikult $|AB| = |BC| = |AO|$ ja kolmnurk BAO on samuti võrdhaarne, st $\angle ABO = \angle AOB = 180° - 108° = 72°$.

Kolmnurgast BAO saame nurga α suuruse: $\alpha = 180° - 2 \cdot 72° = 36°$.

Seega $\angle BCD = 2\alpha = 72°$ ja $\angle ABC = 180° - 72° = 108°$.

Paneme tähele, et $\angle BDC = 72°$ (näiteks, nurgad BDC ja ABO on võrdsed põiknurgad). Järelikult kolmnurk CBD on võrdhaarne, st $|BD| = |BC| = |AB|$. Sellest omakorda järeldub, et ka kolmnurk ABD on võrdhaarne (tipunurgaga 72°), millest $\angle BAD = (180° - 72°) : 2 = 54°$ ja $\angle ADC = 72° + 54° = 126°$.

Hindamine:

näidatud, et kolmnurk ABC on võrdhaarne	2p
järeldatud, et kolmnurk BAO on võrdhaarne	1p
arvutatud nurkade BCD ja ABC suurused	1p
näidatud, et kolmnurk ABD on võrdhaarne	2p
arvutatud nurkade BAD ja ADC suurused	1p
	7p

Ainult õige vastuse eest anda 2p.

5. Vastus: 8311266

Lahendus:

Peab kehtima võrdus $7 \cdot \overline{TAL} = 3 \cdot \overline{LINN} + 2019$. Kuna $\overline{TAL} < 1000$, siis võrduse vasak pool on väiksem kui 7000. Kui $L \geq 2$, siis võrduse parem pool on suurem kui 7000. Seega $L = 1$.

Nüüd on võrdus kujul $7 \cdot \overline{TA1} = 3 \cdot \overline{1INN} + 2019$. Selle võrduse vasak pool lõpeb numbriga 7, seega $3 \cdot \overline{1INN}$ peab lõppema numbriga 8. See on võimalik vaid $N = 6$ korral.

Saadud võrduse $7 \cdot \overline{TA1} = 3 \cdot \overline{1I66} + 2019$ saame teisendada:

$$7 \cdot (10 \cdot \overline{TA} + 1) = 3 \cdot (1066 + 100 \cdot \bar{I}) + 2019$$

$$7 \cdot \overline{TA} = 30 \cdot \bar{I} + 521$$

Kuna saadud võrduse parem pool lõpeb numbriga 1, siis sama numbriga peab lõppema ka $7 \cdot \overline{TA}$, mis on võimalik vaid $A = 3$ korral.

Võrdusest $7 \cdot \overline{T3} = 30 \cdot \bar{I} + 521$ saame $7 \cdot (10 \cdot \bar{T} + 3) = 30 \cdot \bar{I} + 521$ ehk $7 \cdot \bar{T} = 3 \cdot \bar{I} + 50$. Selle parem pool on vähemalt 50, seega $T \geq 8$. Kui $T = 8$, siis $I = 2$. Kui $T = 9$, siis tähel I väärtus puudub.

Seega seitsmekohalisel arvul $\overline{TALLINN}$ on ainus väärtus 8311266.

Hindamine:

leitud, et $\overline{TALLINN} = 8311266$	2p
põhjendatud, et tähel L on ainult üks võimalik väärtus 1	1p
põhjendatud, et tähel N on ainult üks võimalik väärtus 6	1p
põhjendatud, et tähel A on ainult üks võimalik väärtus 3	1p
põhjendatud, et tähel T on ainult üks võimalik väärtus 8	1p
põhjendatud, et tähel I on ainult üks võimalik väärtus 2	1p
	7p